

СТАНОВИЩЕ

за

дисертация на тема:

„Културна каузалност на
еврейската екстраполация в психологията”

Докторант: Виктор Добрев

Автор: проф. д.пс.н. Людмил Георгиев

Още в началото по необходимост трябва да споделя, че становището ми за дисертацията на Виктор Добрев се различава съществено от онова, което се смята за традиционно при представянето на подобен тип текст. Причините за това се съдържат не само във факта, че основите на този дисертационен труд той положи още в дипломната си работа и познавам текста в детайли, но и в обстоятелството, че самата разработка е уникална. Логично е да се предположи, че след като години наред съм запознат с идеите и текста, а самият той е достатъчно разтърсващ, то моето мнение очевидно трябва да бъде адекватно на предизвикателството, което Виктор Добрев отправя към психологическата общност в страната, а и не само в нея.

Основанията за тази ми оценка се съдържат в простичкия факт, че по принцип психологическите теории в западната психология е прието да се смятат за универсално значими. Идеята да се търси зависимост между културната принадлежност на автора и неговата теория или все още дори не е промислена, или се определя като вик от друго измерение. Бих си позволил дори да направя сравнението между математиката, с която борави традиционната психология, и висшата математика, която в областта на една друга психология ни представя Виктор Добрев. Така например, отговорът на въпроса колко тенджери могат да се поставят върху един котлон от гледната точка на обикновената математика е една-единствена,

докато в областта на висшата математика тенджерите могат да бъдат от една до безкрайност. Мога да превода тази математическа зависимост и на езика на онази друга психология, чиято територия Виктор Добрев съвсем освободено ни кани да посетим, но без сковаващите рамки на нашата представа за измеренията на незнайно защо въобразеното като единствено традиционно психологическо познание.

В тази дисертация става дума за реализирана етнопсихологическа саморефлексия между културна принадлежност и научна теория в дадена област на знанието, в случая на психологическото. Нещо повече – що се отнася до водещите евреи в западната психология, тази рефлексия ни води до очевидността на твърдението на автора, техните психологически теории да бъдат интерпретирани като *мицва*, като споделяне на собствените еврейски екзистенциални представи с другостта, в която те са принудени от различни обстоятелства да живеят и творят. Продължавайки със същата тази рефлексия можем категорично да твърдим, че изследваните от Виктор Добрев психолози са реализирали тази еврейска културна нагласа и дори културно задължение, тъй като техните теории достатъчно авторитетно присъстват в западната психология и едва ли се дефинират като еврейски. Вярно е, че в случая еврейската екстраполация в западната психология ни дава достатъчно красноречив пример за връзката с културната каузалност, макар и мислима в измеренията на тази друга психология, за която говоря. Не по-малко вярно е обаче, че тази психологическа саморефлексия ни дава ясна представа за факта, че принципите на самата традиционна западна психология също така са културно детерминирани, да не говорим за съвременните психологии в цивилизациите извън западната, като тази в Африка, Азия или Латинска Америка. Затова и казвам, че тази рефлексия е възможна само в полето на онази друга психология, сравнима с погледа на висшата математика, за който традиционната психология макар и да няма все още нужните сетива, все пак би трябвало да се опитва поне да го съзре,

отколкото срамежливо да свежда очи. Особено като се има предвид и твърде сполучливата демонстрация на възможностите на качествените изследователски методи достатъчно пренебрегвани заради въобразените предимства на количествените методи в областта на това традиционно психологическо познание.

Разбира се, че бих могъл да продължа да споделям достойнствата на тази дисертация, но прекрасно осъзнавам и възможността да стана досаден. Разбира се, че имам и пожелания, но те се отнасят към текста в бъдещото му качество на монография, което е наистина повече от задължително, а не в сегашния му вид като дисертационна разработка. Очевидно е също така, че неусетно се завръщам към изискванията на традиционното представяне на една дисертация в едно становище, що се отнася до така необходимите заключителни думи.

И така, имайки предвид твърде богатата обща и психологическа, а също така и изследователска култура на Виктор Добрев, безспорните постижения на неговата дисертация на тема: „Културна каузалност на еврейската екстраполация в психологията”, си позволявам откровено да помоля уважаемите членове на това справедливо жури да му дадат исканата от него научна и образователна степен „доктор”. Считам, че този акт ще бъде както адекватна оценка на свършеното от него в този текст, така и необходим стимул за бъдещите му творчески търсения.

06.05.2013 год.

С о ф и я

Автор:

/проф. д.пс.н. Людмил Георгиев/